

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อสาธารณ — ไม่ทั่วไป”

คำว่า อสาธารณ เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ - สา - ทา - ระ - นะ เขียนเป็นไทยได้ว่า อสาธารณะ แปลว่า ไม่ทั่วไป, ไม่สาธารณะ ไม่ว่าจะปรากฏ ณ ที่ใด คำนี้จะมีความหมายอย่างนี้ ในที่นี้ขอนำเสนอในนัยที่มุ่งหมายถึง พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไม่ทั่วไป หรือ ไม่สาธารณะแก่ชนทั้งปวง เพราะเหตุว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะได้ฟังพระธรรมเหมือนกันหมด คนที่ได้ฟังก็มี คนที่ไม่ได้ฟังก็มี เพราะเหตุไร ก็เพราะสะสมมาไม่เหมือนกันนั่นเอง ผู้ที่เคยเห็นประโยชน์ของพระธรรม เคยสะสมเหตุที่ดีมาแล้ว เคยได้ยินได้ฟังพระธรรมมาแล้ว จึงเป็นเหตุปัจจัยให้ได้ฟัง ให้ได้ศึกษา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกต้องไป ผู้ที่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงมีเป็นส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ไม่ได้ฟัง ตามข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต ว่า

“สัตว์ที่ได้ฟังธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศไว้ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ไม่ได้ฟังธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศไว้ มีมากกว่าโดยแท้”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์ที่เกื้อกูลให้เข้าใจถูกเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง เกิดจากการตรัสรู้ของพระองค์ ที่กว่าจะได้ตรัสรู้นั้นพระองค์ต้องบำเพ็ญพระบารมีสะสมคุณความดีประการต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานถึงสี่แสนปี พระบารมีที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมาทั้งหมดก็เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง ให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกต้องในลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง พร้อมทั้งน้อมประพฤติปฏิบัติตามจนกระทั่งถึงความเป็นผู้หมดจดจากกิเลสในที่สุด จะเห็นได้ว่าเมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา ทรงพร่ำสอนพุทธบริษัทบ่อยๆ เนืองๆ ตั้งแต่เริ่มประกาศพระศาสนาจนกระทั่งถึงเวลาที่พระองค์จวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า พระธรรมมีประโยชน์มาก ทำให้ผู้ได้ฟังได้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูกต้อง เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายกิเลสจนกว่ากิเลสจะดับหมดสิ้นไป

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ก็เพื่อเกื้อกูลแก่สัตว์โลก ให้เป็นผู้หลุดพ้นจากกองทุกข์และกิเลสทั้งปวง ด้วยการแสดงพระธรรม ประกาศความจริง แต่ก็ใช่ว่าทุกคนจะได้รับประโยชน์เหมือนกันทั้งหมด เพราะเหตุว่าผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้น ต้องเป็นผู้ที่ตั้งใจฟัง ไตรตรองพิจารณา ไม่ประมาทในพระธรรมที่ได้ยินได้ฟัง สะสมปัญญาไปตามลำดับเมื่อปัญญาเจริญขึ้น คมกล้าขึ้น ก็สามารถที่จะรู้แจ้งอริยสัจธรรมได้ เป็นผู้ถึงฝั่งแห่งการดับกิเลสที่ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ไม่สามารถครอบงำได้อีกต่อไป

ตามความเป็นจริงแล้ว พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรชานั้นประกอบด้วยเหตุและผล เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรม เป็นไปเพื่อการขัดเกลาละคลายกิเลส เป็นไปเพื่อละโดยตลอด บุคคลผู้ที่ไม่มีความเข้าใจ ย่อมไม่เห็นประโยชน์ของพระธรรมที่มีคุณค่ามากนัก ถึงแม้ว่าจะมีผู้แนะนำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่เขาอย่างไรก็ตาม เขาย่อมไม่เห็นคุณค่าไม่เห็นประโยชน์

เพราะฉะนั้น พระธรรมจึงเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้สะสมบุญมาแล้วตั้งแต่ชาติปางก่อน เท่านั้น ซึ่งเป็นผู้มีศรัทธา เห็นประโยชน์ของพระธรรม ได้ยินได้ฟังมาแล้วในอดีต ส่วนบุคคลผู้ที่ไม่ได้สะสมบุญมาย่อมไม่ได้รับประโยชน์จากพระธรรม พระธรรมย่อมเป็นสิ่งที่ไม่มีค่าสำหรับเขา ซึ่งจะตรงกับคำที่ว่า “พระธรรม ไม่สาธารณะกับทุกคน” อย่างแท้จริง

ประการที่สำคัญที่ควรจะต้องตระหนักอยู่เสมอ คือเราไม่สามารถทำให้คนทุกคน หันมาเป็นผู้สนใจ ศึกษาพระธรรมเหมือนกันหมด หรือไม่สามารถทำให้ทุกคนดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างที่เราคิดได้ เพราะเป็นไปตามการสะสมของแต่ละบุคคลจริงๆ เปรียบเหมือนกับการที่เราไม่สามารถทำให้แผ่นดินทั้งหมดราบเรียบเหมือนกันหมดได้ เพราะบางก็เป็นหลุม เป็นบ่อ เป็นเนินไม่เสมอกัน เพราะฉะนั้นแล้ว กิจที่ควรทำสำหรับผู้ที่ได้เห็นประโยชน์ของพระธรรม ก็คือจะต้องมีความอดทน มีความเพียร มีความจริงใจที่จะฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญาต่อไป ไม่ละเลยโอกาสที่สำคัญในชีวิตที่จะทำให้ตนเองได้เข้าใจถูกเห็นถูกในธรรมตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นขณะที่ประเสริฐ และหายากเป็นอย่างยิ่ง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]